

Evropská
komise

Vyučování o EU ve škole

Akce programu Jean
Monnet podporující
lepší vzdělávání o EU na
základních, středních a
odborných školách

Sportu

Mládež

Vysokoškolské vzdělávání

Odborné vzdělávání a příprava

Vzdělávání dospělých

Školní vzdělávání

Erasmus+

Obohacujeme životy, otevíráme mysl

Jean Monnet

Erasmus+

Rukopis dokončen v listopadu 2021

Tento dokument nemůže být považován za oficiální stanovisko Evropské komise.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021

© Evropská unie, 2021

Politika opakovaného použití dokumentů Evropské komise se provádí na základě rozhodnutí Komise 2011/833/EU ze dne 12. prosince 2011 o opakovaném použití dokumentů Komise (Úř. věst. L 330, 14.12.2011, s. 39). Není-li uvedeno jinak, je opakované použití tohoto dokumentu povoleno v rámci licence Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znamená, že opakované použití se povoluje za předpokladu, že je řádně uveden zdroj a jakékoli změny.

K veškerému použití nebo reprodukci prvků, které nejsou ve vlastnictví Evropské unie, může být nutné získat svolení přímo od příslušných držitelů práv.

Všechny vizuální prvky: © Evropská unie, 2021 (CC BY-NC-ND 4.0) – zdroj obrazu: iStockphoto.com

s výjimkou s. 2 obrázek Marijy Gabrielové: © Evropská Unie, 2021

na s. 15: © Evropská unie, 2021 (CC BY-NC-ND 4.0) – zdroj obrazu: Hořkovité ryby

a na s. 16 obrázek Jeana Monneta: © Evropská společnost, 1967

OBSAH

PŘEDMLUVA	2
VÝUKA O EU	3
POZNATKY V EVROPĚ	4
UNIKÁTNÍ PRODEJNÍ ARGUMENTY	4
KLUB EURO CREW	6
HRA SECOND LIFE PRO VÝCHOVU K OBČANSTVÍ	7
CESTOVÁNÍ V RÁMCI UČEBNY	8
NE TAK ÚPLNĚ OBYČEJNÉ HRY	9
SHODA V OBLASTI UČENÍ	10
NEPRODÁVAT EU	11
MALÉ KRŮČKY V EVROPSKÉ UNII	12
PODPORA VÝUKY O EVROPĚ PROSTŘEDNICTVÍM AKCE PROGRAMU JEAN MONNET	14
KDO BYL JEAN MONNET?	16

Předmluva

Mariya Gabriel

*evropská komisařka pro inovace,
výzkum, kulturu, vzdělávání a mládež*

Integrace EU změnila životy evropských občanů. Veřejná diskuse o kladech a záporech této změny nabyla v posledních letech poměrně dramaticky na intenzitě.

A to je dobře. Demokracie a svoboda projevu patří mezi základní hodnoty EU. Bohužel ne každá diskuse vychází z faktů.

Jak totiž nadále ukazují studie Eurobarometru, mnoho evropských občanů má pocit, že toho ví příliš málo o EU, jejích orgánech, prioritách a politikách a především o tom, jak to vše ovlivňuje jejich život.

Akce programu Jean Monnet úspěšně podporují znalosti o EU již déle než 30 let. Program se ale vždy zaměřoval pouze na vysokoškolské vzdělávání.

Ve snaze zareagovat na rostoucí potřebu evropských občanů dozvědět se, jak EU ovlivňuje jejich život, byla oblast působnosti akcí programu Jean Monnet v novém období programu Erasmus+ rozšířena tak, aby zahrnovala školy a žáky od prvního stupně základních škol. Unijní rozměr ve vzdělávání

má zásadní význam pro to, aby občané lépe chápali EU a cítili se s ní spojeni.

Tato publikace představuje reakci Evropské komise na tento požadavek prostřednictvím iniciativy Vyučování o EU v rámci programu Jean Monnet, která bude školy a učitele povzbuzovat a podporovat k vytváření vlastních způsobů, jak dostat do učeben lepší vzdělávání o EU.

Iniciativa Vyučování o EU v rámci programu Jean Monnet bude příhodně zahájena v roce 2022, který je Evropským rokem mládeže. Evropa potřebuje aktivní občany a nové činnosti programu Jean Monnet pro školy, které zahrnují také podporu vzdělávání učitelů a vytváření sítí škol působících v oblasti vzdělávání o EU, pomohou připravit mladé lidi na to, aby se zapojili do utváření budoucí Evropské unie.

Přečtěte si o zkušenostech svých kolegů z celé Evropy, které vám poskytnou inspiraci a snad vám i pomohou s tvorbou vlastních projektů a činností, které jsme připraveni podpořit prostřednictvím této nové iniciativy.

Výuka o EU

Od míru v historicky bouřlivé Evropě až po volný pohyb, levnější telefonní hovory, ochranu našeho společného životního prostředí, boj proti změně klimatu a zajištění ochrany soukromí na internetu – změny způsobené evropskou integrací jsou zcela nevídané a jejich dopad na vás i na mě jakožto na evropské občany je významný.

A přesto je to, co o Evropské unii vyučujeme ve školách a co se tam o ní dozvídáme, v podstatě omezeno jen na dějepis, zeměpis a ekonomii. Význam EU pro demokracii, rozmanitost, aktivní občanství a lidská práva se ve většině osnov v evropských školách nadále neobjevuje.

Mezitím se náš obecný názor na evropskou integraci posouvá

ke stále větším extrémům v obou směrech. Vlny polarizace, jimiž jsou naše společnosti v současné době zaplaveny, se nevyhýbají ani evropské integraci. Místo toho, abychom se zamýšleli nad tím, jak naši EU vylepšit, své diskusní argumenty často omezujeme na ty, které jsou „pro“, a na ty, které jsou „proti“.

Ačkoli je tendence vyjadřovat vyhraněné názory na EU velmi rozšířená, ve škole se často učíme a dozvídáme jen málo věcí, které by nám pomohly vytvořit argumenty na její podporu či kritiku. To není moc dobré. Vyhraněné názory by měly být založeny na znalostech, ne pouze na zvěstech, fámách a falešných zprávách.

KAŽDÝ HLAS JE DŮLEŽITÝ

Jako dospělé osoby žijící v Evropě můžeme volit své zástupce do Evropského parlamentu. Abychom to dělali smysluplně, musíme cítit odpovědnost za toto větší evropské společenství, v němž žijeme, a být informováni o záležitostech, které jsou pro nás jako občany EU podstatné.

Vlastně to sami říkáme! V průzkumu z roku 2020¹ byli evropští občané dotázáni na to, co by zvýšilo pravděpodobnost, že v příštích evropských volbách půjdou volit. Většina odpověděla: „Více informací o dopadu EU na náš každodenní život.“

Filtrování takových informací z každodenní informační záplavy vyžaduje aktivní občanské kompetence. Místem, které je pro podporu rozvoje mladých lidí jako aktivních občanů očividně nejvhodnější, je škola.

Škola je místem, kde získáváme informace a kde rozvíjíme svůj pocit sounáležitosti s větším společenstvím lidí. Pro mnohé z nás je škola také prvním místem, kde narazíme na politické neshody a rozpory ohledně hodnot a učíme se je řešit.

Školy by měly učit o všem, co ovlivňuje naše životy. Velká část z toho se bude týkat prioritních oblastí politiky EU: změny klimatu, digitalizace, hospodářského růstu a zaměstnanosti, výzev spojených s globalizací, zdraví

a dobrých životních podmínek, základních hodnot, jako jsou lidská práva a právní stát, a rozhodně boje proti dezinformacím a podpory aktivního občanství.

Školy po celé Evropě často podporují rozvoj aktivního občanství tím, že nechávají své žáky a studenty pohroužit se do výzev a příležitostí evropské integrace. Zkušenosti takových škol ukazují, že to pomáhá mladým lidem budovat základy kritického myšlení, které je v naší evropské demokracii tak důležité.

Evropská unie podporuje tyto činnosti již mnoho let. Většina této podpory byla dosud poskytována prostřednictvím akce programu Jean Monnet, která od roku 1989 prosazuje a podporuje studie o EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání.

Na základě dřívějších pilotních zkušeností a podle vzoru činností, které již probíhají v celé Evropě, bude tato podpora v příštích letech rozšířena na základní, střední a odborné školy.

Další část této publikace představuje některé velmi odlišné způsoby, jakými školy v současné době informují mladé lidi o evropském rozměru v jejich každodenním životě.

1 Bleskový průzkum Eurobarometr 485
<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/surveyKy/2260>

Poznatky v Evropě

Příklady evropské integrace v učebnách

UNIKÁTNÍ PRODEJNÍ ARGUMENTY

St Martin's College je škola v obci Swatar na Maltě. Pokrývá celou maltskou povinnou školní docházku. St Martin's College byla jednou z pouhých 22 škol v EU, které v roce 2020 získaly cenu Jana Amose Komenského za vysoce kvalitní výuku o Evropské unii.

Nezískala ji za realizaci jednoho či dvou konkrétních projektů, ale proto, že vyvinula maximální úsilí ve snaze nabídnout nejstarším studentům v co nejvyšší míře témata týkající se EU. Isabelle Caruana-Dingliová, hlavní vedoucí na střední úrovni pro šestý ročník a učitelka marketingu, je součástí týmu učitelů na St Martin's College, který pracuje na těchto iniciativách.

„Všem studentům od šestého ročníku výše je na Maltě poskytována základní výuka o EU ve standardním předmětu studijního programu nazvaném Vědomostní systémy,“ vysvětluje paní Caruana Dingliová.

„Ten naše žáky učí základům, ale chceme jim poskytnout ještě více nástrojů, jak se orientovat v EU, a to prostřednictvím mimoškolních aktivit. Proto se zaměřujeme na pořádání akcí.“

„Snažíme se jim nabídnout co největší množství příležitostí. Nechceme, aby žáci vyrůstali izolovaně, což se jinak stává celkem snadno, když se narodíte a vyrůstáte na malém ostrově.“

V průběhu školního roku pořádá St Martin's College různé akce a aktivity, které zahrnují a zapojují co nejvíce studentů.

„Chceme u našeho publika ve věku 16 až 18 let podporovat zapojení,

aktivismus a analytické myšlení,“ říká paní Caruana Dingliová.

„Organizujeme studentské výměny, a to jak skutečné, tak virtuální. Zejména před volbami organizujeme setkání s poslanci Evropského parlamentu a plánujeme návštěvy orgánů EU v Bruselu a Štrasburku (Euroscola a Evropský parlament mládeže).

„Studenti potřebují znát dynamiku a fungování EU. Chci, aby byli aktivní a

zapojili se do rozhodování o tématech, která jsou pro ně důležitá. Mnoho z těchto témat s EU souvisí.“

„Mladí lidé často považují EU za něco, co je jim vzdálené. Naše aktivity toto vnímání mění. Pomáháme jim, aby se cítili jako Evropané, a motivujeme je k vytváření názorů.“

Jednou z bývalých studentek, která se zúčastnila mnoha aktivit školy St. Martin's College na téma EU, je Michaela Ellulová. Nyní šla v 18 letech studovat práva. Říká, že technicky se sice aktivity mohly pokládat za mimoškolní, ale byly velmi dobře začleněny do běžné výuky – se stejnými

učiteli a s téměř stoprocentním zájmem o účast.

„Dostali jsme mnoho příležitostí, které nemá k dispozici každý,“ říká.

„Například jsme ve Štrasburku navštívili skutečnou soudní síň Evropského soudu pro lidská práva a jednací sál. Opravdu se mi moc líbilo všechno kolem toho: jak prezentovali témata, jak interaktivní to bylo, jak jsme byli představeni zástupcům z různých zemí.“

„Chci být právničkou v oblasti lidských práv. Některé z tehdejších zkušeností mě ke studiu práv přímo motivovaly a stále mohu využít vše, co jsem si odnesla z

cest a ze setkání s poslanci Evropského parlamentu tady na Maltě.“

Isabelle Caruana Dingliová doufá, že právě tyto malé, ale významné nepřímé pobídky nabídne svým studentům.

„Nakonec to hlavní, o co se snažíme, je motivovat naše studenty, aby si rozšířili obzory za hranice toho, co najdou v knihách. Chceme, aby získali co nejvíce zkušeností a aby se dokázali propojovat s ostatními studenty. Mnoho našich studentů se rozhodne pro studium a práci v zahraničí. Potřebují vyniknout a odlišit se. Jak by se řeklo v mé marketingové terminologii, potřebují „unikátní prodejní argumenty“ pro svět, ve kterém vyrůstají a ve kterém budou pracovat.“

KLUB EURO CREW

Před třemi lety otevřela učitelka cizích jazyků Milena Popovová svůj Klub Euro Crew na odborné strojírenské škole Nikoly Vapcarova v bulharském Radomiru. Škola se specializuje na průmyslovou elektroniku, ekonomii, informatiku a automatizaci kontinuální výroby.

Paní Popovová již dlouho zjišťovala, že postrádá zajímavé a dostupné způsoby, jak svým studentům prezentovat témata týkající se EU. Příležitost začít s klubem Euro Crew přišla, když se škola zapojila do programu Evropského parlamentu „Vyslanci do škol“.

„Mladí lidé v Bulharsku věděli o Evropské unii a Evropském parlamentu příliš málo,“ říká.

„Začali jsme vyučovat dějiny EU a poté jsme se ponořili do různých témat, mezi něž patřilo třeba fungování evropských orgánů, práva občanů nebo to, jaké příležitosti nabízí EU mladým lidem, co dělá v oblasti globálního oteplování a změny klimatu, a mnoho dalšího.“

Klub měl velký úspěch.

„Debaty o různých tématech byly mimořádné. Uskutečnili jsme několik průzkumů týkajících se EU. Navštívili nás zástupci Evropského parlamentu. V roce 2019 se studenti ze školy zúčastnili akce „Vaše Evropa, váš názor“ Evropského hospodářského a sociálního výboru.“

Klub Euro Crew má patnáct studentů, účast je dobrovolná. Schůze se konají dvakrát nebo třikrát měsíčně. Každé zasedání se týká tématu souvisejícího s EU nebo s Evropským parlamentem. Dva studenti připravují prezentaci, ale materiály přispívá i Milena Popovová.

„Specializace naší školy mohou být sice technického rázu, ale nelze na ně nahlížet odloučeně od moderního a dynamického světa, který nás obklopuje. Témata jako tato dávají našim studentům výhodu.“

Původní členové klubu se mezitím stali absolventy školy, ale i nadále se účastní některých činností.

„Stále si myslí, že je účast v klubu nesmírně užitečná. Hodně je naučila a posílila jejich pocit, že jsou připraveni stát se občany Evropské unie.“

HRA SECOND LIFE PRO VÝCHOVU K OBČANSTVÍ

Univerzita provincie Trás-os-Montes a Alto Douro, která sídlí ve městě Vila Real východně od Porta v severním Portugalsku, navrhla projekt, který by řešil nedostatek výchovy k občanství EU působivými výukovými metodami.

Koordinátorem projektu byl Paulo Martins, ředitel doktorandského programu univerzity v oboru internetová věda a technologie. Jeho hlavní výzkumnou oblastí je učení za podpory technologií, takže úkol navrhnout metodiku pro tento projekt mu padl jako ulitý. Spolupracoval s kolegy z oboru společenských věd na aktuálním obsahu týkajícím se EU.

„Zaměřili jsme se na rozvoj dovedností týkajících se občanství EU mezi mladými lidmi ve věku od 15 do 18 let. Tato problematika na středních školách nebyla a stále není zcela dobře uchopena.“

„Vyvinuli jsme metodiku, která upoutá jejich pozornost a díky které učení nebude tak suchopárné a obtížné. Vlastně nám nic jiného nezbylo, protože jsme program nemohli zařadit do povinné výuky. Zůstal vysloveně mimoškolní. Vybrali jsme si metodu virtuálního světa 3D, kterou sdílelo pět škol. Byli zapojeni dva učitelé z každé školy a celkem 240 studentů.“

„Začali jsme průzkumem mezi studenty s cílem zjistit prioritní oblasti studia. Pak jsme vyškolili deset učitelů, a to jak v tématech týkajících se evropského občanství, tak v technologiích, které budeme používat. Když bylo vše připraveno, spustili jsme jádro projektu: práci ve virtuálních světech.“

„Ve hře Second Life jsme vyvinuli osm různých ostrovů zastupujících osm členských států. Základem byla virtuální kopie slavného lisabonského náměstí Terreiro do Paço.“

„Pro studenty bylo připraveno pět vzdělávacích aktivit. První tři se konaly na portugalském ostrově. Museli jsme naše témata pečlivě promyslet, protože se ukázalo, že věci, které

se nám zdály zřejmé – například kde leží všechny členské státy a které země jsou v eurozóně – nebyly až tak zřejmé pro naše studenty. Dotkli jsme se politiky, životního prostředí, rodiny, spotřeby a mezikulturního dialogu. Ale byly zde i hádanky a úkoly za jednotlivé země, kde studenti museli sbírat cestovní doklady, aby mohli vycestovat do země, kterou chtěli navštívit v rámci čtvrté aktivity.“

„V posledním pátém bloku nazvaném Policejní četa se studenti vrátili do Portugalska s cílem dohlížet na dodržování lidských práv a určit jejich porušování.“

„Ne všechno se odehrávalo v rámci hry Second Life. Měli jsme také rozšíření pro Facebook podle televizního pořadu Kdo chce být milionářem, včetně telefonické podpory, možnosti zeptat se přítele a možnosti rozhodnout se, zda soutěžící chce vyhrát dvojnásobek a zároveň riskovat, že přijde o všechno.“

„Projekt zanechal svou stopu nejen na studentech, ale také na zúčastněných školách a zejména na jejich učitelích. Ti se nejen naučili, jak přistupovat k záležitostem týkajícím se EU, ale také bezprostředně zažili, jak je toto vzdělání skutečně potřeba.“

CESTOVÁNÍ V RÁMCI UČEBNY

Když Portugalsko v roce 1986 vstoupilo do EU, byl první evropský diskusní klub v zemi založen ve škole São Bruno v obci Caxias. Tato úzká vazba znamenala, že všechny děti, které o to měly zájem, měly od té doby neomezený přístup k diskusím o EU. O více než 30 let později získala škola cenu Jana Amose Komenského za neutuchající úsilí věnované veškerým evropským záležitostem v učebnách.

Isabel Lourencová je ředitelkou školy a bývalou koordinátorkou Evropského klubu. Marlene Lucasová je odpovědná za výuku o EU v sedmém ročníku a za mnoho mezinárodních činností školy.

„V Portugalsku jsou témata týkající se EU ve

státních učebních osnovách obsažena v dějepise a zeměpise. My ale můžeme upravit až 25 % učebních osnov,“ říká paní Lourencová.

„Před deseti lety jsme se rozhodli představit svůj předmět nazvaný „Evropská kultura a projekty“. Chtěli jsme naše děti naučit nejen to, které země jsou členy EU, ale také to, jaké máme společné hodnoty a proč. Toto téma se stalo součástí jejich učebních osnov po dobu 90 minut týdně, a to v rámci jednoho pololetí v sedmém ročníku.“

„Vyučujeme o historii a zeměpise EU a o euru – minci, která jim ukazuje, jak moc je EU součástí jejich každodenního života. Dále mluvíme o všech tématech

souvisejících se současným děním.

Každý rok diskutujeme o různých záležitostech – obvykle podle tematických roků EU, jako byl Evropský rok kulturního dědictví a jako je nyní Evropský rok železnice. Když se před dvěma lety konaly volby, zaměřili jsme se na demokracii a hlasování.“

„Snažím se nepřinášet vše na stříbrném podnose. Chci, aby to cítili – tím, že je nechám spolupracovat při hledání informací. Musí překonat neshody a nalézt jednotný postoj, stejně jako v EU.“

„Účastnili jsme se také dvou projektů v rámci programu Erasmus+, jejichž cílem je poskytnout ostatním učitelům příležitost jet do Evropy a získat nové znalosti a zkušenosti, které využijí výuce ve své vlasti. Tímto způsobem ovlivňujeme i výuku v jiných předmětech.“

Na dotaz, proč je jejich práce tak důležitá, paní Lourencová hlasitě odpovídá: „Protože jsme Evropané!“

„Naši žáci jsou mladí evropští občané,“ dodává paní Lucasová: „Chci, aby znali hlavní cíle EU: mír a stabilitu, vzájemnou pomoc a spolupráci, ale také význam demokracie a životního prostředí v jejich životě.“

„Všimáme si, že naši žáci získali širší mezinárodní rozhled,“ uzavírá paní Lourencová. „Mnozí z nich se účastní programu Erasmus a studují v zahraničí. Student, s nímž byl veden rozhovor v rámci minulého ročníku soutěže o cenu Jana Amose Komenského, připodobnil předmět Evropská kultura a projekty k cestování v rámci učebny. Tyto hodiny jsou opravdu tím, co naši školu odlišuje od ostatních.“²

2 Některá svědectví žáků ze školy São Bruno s titulky naleznete zde: https://www.youtube.com/watch?v=FSE52s6KV_c

NE TAK ÚPLNĚ OBYČEJNÉ HRY

Mauve Carbonellová je učitelkou dějepisu a vedoucí katedry programu Jean Monnet na Aix-Marseille Université v jižní Francii.

V roce 2019 byla spoluautorkou publikace *Výuka o Evropě a EU ve škole*³, která zkoumá, zda školní vzdělávání, které bývá často nástrojem při vytváření národních identit, může být také nástrojem pro rozvoj evropské identity.

Jako výzkumná pracovnice se v roce 2012 dozvěděla o pilotní akci Vyučování o EU ve škole a rozpoznala její potenciál pro jižní Francii, kde, jak říká, „studenti nemluví cizími jazyky, lidé nevědí o EU skoro nic a je tu vysoká míra nacionalismu“.

„Učitelé zde nevyučovali témata týkající se EU, protože se této problematice obávali. Nevěděli, jak ji vyučovat, a neměli žádné nástroje. Je to citlivá problematika, skoro jako náboženství. Nebylo jim to příjemné.“

Paní Carbonellová se rozhodla analyzovat situaci se skupinou patnácti výzkumných pracovníků a poskytovatelů odborné přípravy pro učitele. Společně navrhli nástroje, které by učitelům mohly pomoci prezentovat evropská témata.

„Vždy tu byl jeden omezující faktor, a sice to, že naše práce musela zapadat do povinného rozvrhu *éducation nationale*. Výuce evropských témat je věnován jen malý úsek. Hodně jsme hovořili o tom, jak to zlepšit. Kromě dějepisu a zeměpisu EU jsme chtěli také přidat témata týkající se kulturní a jazykové rozmanitosti, občanských práv a občanství.“

„Dalším omezujícím faktorem bylo, že jsme prostě museli přijít s řešeními, která by fungovala v místním měřítku. Na internetových stránkách EU jsou k dispozici nástroje, ale francouzští učitelé obecně nebudou uznávat obsah, který pochází přímo z Bruselu. Museli jsme si vyrobit vlastní.“

„Vytvořili jsme dvě hry. Jednu hru pro sedmileté a jednu pro desetileté děti. Mohli jsme je nechat otestovat v celém našem městě Aix-en-Provence, protože škola pro vzdělávání učitelů má v regionu velmi dobré kontakty.“

„První hra byla jakýmsi druhem obyčejné soutěže s velkou mapou. Třída byla rozdělena do pěti nebo šesti skupin. Jejich členové museli zodpovědět otázky týkající se EU. Dali jsme jim prostředky, které jim s odpověďmi pomohly. Když měli správnou odpověď, mohli jít k oné velké mapě, která byla tvořena magnety, a přidat další kousek.“

„Snažili jsme se najít způsob, jak naši práci šířit. Viděli jsme, že učitelé byli stejně jako ředitelství pro vzdělávání nadšení, ale chybělo nám spojení s podnikatelem nebo firmou, která by hru mohla komercializovat.“

„Od té doby se bohužel moc nezměnilo a máme-li najít řešení, musíme oslovit učitele. Existují velké části Evropy, kde učitelé nemluví cizími jazyky a vědí jen málo o Evropě nebo dokonce o světě a mezinárodních vztazích. Proto pak také samozřejmě nemohou o těchto tématech vyučovat své studenty.“

„Domnívám se, že se musíme zabývat především zařízeními pro vzdělávání učitelů.“

3 L'enseignement de l'Europe et de l'Union européenne à l'école, Nathalie Rezzi et Mauve Carbonell L'harmattan, 2019.

SHODA V OBLASTI UČENÍ

Louis Sund navštěvoval v letech 2017 až 2020 dánskou střední školu (gymnasium). Předměty týkající se EU byly součástí běžných učebních osnov v oboru společenských věd. Jeho škola, Tornbjerg Gymnasium v Odense s mezinárodním rozměrem, se ale velmi snažila zvýšit laťku pro své studenty.

„V Dánsku se poprvé dozvíte o EU na základní škole. Dozvíte se ale pouze klíčové historické události a to, které země jsou členskými státy,“ říká.

„Na střední škole jsme se tím začali zabývat více, ale skutečná výuka začala, až když jsme začali napodobovat debaty v EU prostřednictvím zasedání Evropského parlamentu mládeže pořádaných společně se sesterskými školami ve Švédsku a v Německu.“

„V mezinárodních skupinách studentů, které působily jako parlamentní výbory, jsme se museli vypořádávat s aktuálními tématy EU, jako je rovnost

a udržitelnost. O těchto tématech jsme museli diskutovat z různých úhlů a následně dosáhnout shody, připravit týmové projekty, obhájit je před ostatními skupinami a také o nich hlasovat.“

„Prvními školami, se kterými jsme na tom pracovali, byly školy ve švédském Göteborgu a v německém Eutinu. I když jsme si kulturně dost blízcí, předpokládali jsme, že bude pěkně těžké najít jakoukoliv shodu.“

„To jsme si mysleli až do chvíle, než jsme navštívili školu v Eutinu, kde jsme měli udělat stejné cvičení se skupinami

italských a rumunských studentů. To nás opravdu naučilo, jak obtížné je dosáhnout shody v celé Evropě.“

„Dozvěděli jsme se hodně o orgánech EU a skutečně jsme ocenili, jak snadným se pro nás vlastně stalo setkávání a práce v rámci celého prostoru EU. Nicméně si z toho všeho odnáším především to, že budování shody napříč evropskými kulturami má velký význam. To je to, co jsem si uchoval až do dnešního dne – a pravděpodobně navždy.“

NEPRODÁVAT EU

Viki Malcolmová je učitelkou moderních jazyků a evropských studií v The King's Hospital School v irském Dublinu. Tato internátní škola má 750 studentů a těší se dobré pověsti, pokud jde o výuku témat týkajících se EU. Motorem tohoto úsilí je Viki Malcolmová.

„Učíme evropská studia pouze studenty čtvrtého ročníku naší školy,“ říká paní Malcolmová.

„To je ročník, který v Irsku nazýváme přechodným ročníkem, během něhož se studenti zabývají různými obory mimo učební osnovy. Studují své základní předměty, ale věnují se i jiným oborům.“

„V rámci programu Evropského parlamentu „Vyslanci do škol“ nabízíme našim studentům tohoto přechodného roku stanovený program EU. Zabýváme se orgány EU, rozhodovacími procesy, aktuálními záležitostmi a evropskými hodnotami. Věnujeme se oblastem, v nichž EU má a v nichž nemá pravomoc. A pak se samozřejmě zabýváme demokratickým procesem.“

„Irsko je malá země, takže je možné navázat velmi dobré vztahy s našimi poslanci Evropského parlamentu, což je úžasné.“

„Zřídili jsme také informační místo EU. Každoročně pořádáme akci zaměřenou na Evropu a účastníme se činností spojených s EU, jako jsou eTwinning a Erasmus+. Účastníme se činnosti Evropského parlamentu mládeže a modelové Rady EU. Letos jsme také začali pracovat s parlamentní kanceláří ve Washingtonu na projektu s názvem Bridge the Pond. To nás přivedlo k partnerství se školou ve Virginii.“

„Práce s mladými lidmi v jiných zemích je pro naše studenty lákavá. Spojení s vrstevníky tomu dodává pocit smysluplnosti a učitel se tak ocitá mimo hru. Pro nás tohle sice může být

znepokojující, ale je fantastické vidět, co se stane, když jen sedíte v pozadí při videokonferenci prostřednictvím programu Zoom a jste prostě jen dospělá osoba v místnosti. Více takových momentů!“

„Týden začínáme v redakci. Jeden student má za úkol najít tři témata k prezentaci pro příští týden. Učí se, jak získávat informace, jak něco odprezentovat, diskutovat o tom a obhájit to.“

„Evropský parlament mládeže je pro tenhle účel také skvělou možností. Začínají na regionálním zasedání, a když jsou připraveni, postoupí na celostátní zasedání.“

„Je fantastické vidět, jak na to studenti reagují! Když se nám podaří vpravit je do debaty, obvykle jim chybí sebevědomí na to, aby zaujali stanovisko. To je velký problém. Nevěří si. Dáváme jim všechny nástroje, které potřebujeme k diskusi. V naší třídě se prostě pořád mluví.“

„Přála bych si, aby práce, jako je tato, byla v Irsku ve standardních osnovách, i kdyby to mělo být jen po dobu několika týdnů nebo dvou měsíců. Je to nezbytné! Studenti potřebují vědět, jak zaujímat stanoviska, hájit své přesvědčení, mluvit za sebe, být zapojeni a být součástí společenství kolem nich. Nevnučuji studentům EU. Povzbuzuji je, aby přemýšleli sami za sebe. Zjišťují, že rozhodování v EU je spíše diskusním procesem, a nikoli pouze nařizováním všeho možného, jak si asi většina lidí myslí.“

MALÉ KRŮČKY V EVROPSKÉ UNII

Před deseti lety byly italské školou povinné děti zvyklé spíše na tradiční způsoby výuky a kromě základního vývoje poválečných evropských dějin neměly ve standardních učebních osnovách žádné předměty týkající se EU.

Řada projektů týkajících se města Boloňa to změnila: zavedli novou metodu výuky, u které bylo jisté, že upoutá pozornost dětí, a začali s její pomocí ve školách vyučovat o EU.

Projekty koordinoval Marco Balboni, profesor práva EU na Boloňské univerzitě.

„Jako profesor jsem byl kontaktován skupinou mladých odborníků na komunikaci, kteří experimentovali s výukou dětí ve věku 10 až 13 let prostřednictvím tvorby videí.“

Jednou z nich byla Gaia Farinaová, bývalá studentka, která se spolužáky z oboru komunikačních věd vedla firmu Associazione Scomunicati. Považovali participativní video za výukovou metodiku. Požádali pana Balboniho o podporu, aby získali právní a EU poradenství, které je nezbytné pro získání finančních prostředků z EU.

„Nakonec jsme společně pracovali na třech projektech,“ říká Gaia Farinaová. „Prvním byl Pohled na EU.“

Úkolem profesora Balboniho bylo připravit učivo související s EU.

„Školil jsem učitele pomocí brožury, kterou jsme vytvořili. Nazvali jsme ji Malé krůčky v Evropské unii. Hlavní témata EU se v ní podala stylem, který byl vhodný pro tak mladé publikum.“

„Pracovali jsme na Lisabonské smlouvě. Žáci si z ní vybrali jeden článek, například boj proti diskriminaci, lidská práva nebo svobodu projevu. Poté o tom s pomocí firmy Associazione Scomunicati natočili kreativní video. Boj proti diskriminaci byl vlastně nejoblíbenějším tématem.“

Pan Balboni sice obsah vytvořil pro učitele, ale rovněž šel vyučovat spolu se samotnými učiteli.

„Školáci velmi nadšeně sdíleli, co vědí a co se dozvěděli o EU,“ říká Gaia Farinaová.

Metodika jim velmi vyhovovala a dala jim možnost komunikovat se svými vrstevníky. Byli zapojeni a vytvořili několik úžasných videí, které jsou stále k dispozici on-line⁴.

„Nakonec jsme zrealizovali tři projekty téměř hned po sobě. Druhým projektem byla Cesta do EU. Jednalo se také o videoprojekt založený na řadě pracovních setkání pořádaných ve třech nižších ročnících středních škol. Třetím projektem

byla desková hra Hraj si s EU, poskytující základní znalosti o EU.“

„Od té doby nás kontaktovalo mnoho profesorů s žádostí o zopakování pracovních setkání v jejich třídách nebo o prezentaci námi odvedené práce na jejich školách. Pokračování této práce bez finančních prostředků je však v Itálii obtížné. Víím ale, že mnozí profesori byli inspirováni k tomu, aby pomocí videa představili ve svých hodinách historii, orgány a základní principy Evropské unie. Na stále aktivní facebookové stránky dostáváme mnoho zpráv od učitelů, kteří říkají, že video používají ve své každodenní školní praxi.

4 <https://www.youtube.com/user/ViewOnEU/videos>

Podpora výuky o Evropě prostřednictvím akce programu Jean Monnet

Akce EU programu Jean Monnet podněcují výuku a výzkum týkající se Evropské unie.

V posledních desetiletích měla podpora především podobu grantů na rozvoj výukových modulů ve studiích na téma evropské integrace, jmenování vedoucích kateder programu Jean Monnet a finanční podporu center excelence Jean Monnet pro výuku a výzkum na úrovni vysokoškolského vzdělávání. Podporovány byly rovněž činnosti zaměřené na vytváření sítí a inovativní projekty.

Do roku 2020 byla podpora z velké části omezena na činnosti ve vysokoškolském vzdělávání.

Nové akce pro školy a instituce odborného vzdělávání

V nadcházejících letech zaznamená podpora programu Jean Monnet velký krok kupředu. V letech 2020 a 2021 byly přidány nové složky. Ty učitelům v základním, středním a odborném vzdělávání přímo pomáhají k získání větší sebedůvěry při řešení otázek spojených s Evropskou unií a informováním mladých lidí o ní a o jejím fungování. Nové akce umožňují učitelům učit poutavými způsoby, které pomáhají rozvíjet kritické povědomí o tom, co EU představuje, a jaký je její význam pro náš každodenní život.

Novými navrženými akcemi programu Jean Monnet jsou:

Vzdělávání učitelů v programu Jean Monnet

Činnosti v oblasti vzdělávání učitelů pomohou institucím zajišťujícím vzdělávání učitelů vytvořit nové materiály a metodiky týkající se výuky o EU pro počáteční vzdělávání učitelů a jejich odbornou přípravu při zaměstnání. Mohou být vytvářeny, organizovány a dodávány osobně, on-line nebo v kombinaci obou předchozích možností. Jejich výstup musí být certifikován a uznán.

„Iniciativy pro výuku o EU“ programu Jean Monnet

Jde o činnosti, které inspirativním způsobem ožíví výuku o Evropské unii. Mohou být navrženy jednou institucí všeobecného nebo odborného vzdělávání a mohou být prováděny s podporou vysokoškolských institucí nebo jiných organizací.

Iniciativy pro výuku o EU by měly zahrnovat vytváření a poskytování specifického obsahu, který má být vyučován během školního roku. V tomto případě může školní rok zahrnovat letní školy nebo konkrétní projektové týdny, semináře a debaty a další vzdělávací činnosti.

Sítě programu Jean Monnet

Sítě mezi školami v různých zemích mohou být podporovány s cílem prosazovat mezinárodní výměnu osvědčených postupů při výuce o EU.

Všechny navrhované činnosti mají trvat tři roky.

Kdo byl Jean Monnet?

Jean Monnet (1888–1978) byl mezinárodní obchodník, bankéř a diplomat francouzského původu, který je dnes považován za jednoho ze zakladatelů Evropské unie.

Nikdy nebyl zvolen do žádné funkce, ale během svého života byl vysoce uznávaným poradcem vlád na obou stranách Atlantiku a dokonce i v Číně.

Poté, co vytáhl Francii z ekonomického traumatu druhé světové války, se stal prvním předsedou Vysokého úřadu Evropského společenství uhlí a oceli – předchůdce Evropské unie v padesátých letech minulého století.

Již během první světové války a pak po celý svůj život prosazoval mezinárodní hospodářskou spolupráci, kterou považoval za hnací sílu míru a prosperity.

Jean Monnet se stal v roce 1976 vůbec prvním nositelem titulu Čestný občan Evropy.

Proč jsou tedy vzdělávací akce EU pořádané v průběhu více než 30 let pojmenovávány po něm? Jean Monnet si velmi brzy uvědomil, že evropská integrace nebude možná bez aktivního zapojení všech. „Všemi“ myslel nejen politické strany, zaměstnavatele a odbory, ale především samotné občany. Aby se skutečně oslovili každého, museli jste, stejně jako nyní, úzce spolupracovat s primárními společenskými zdroji informací: především se vzdělávacími institucemi a médii.

Úřad pro publikace
Evropské unie

